

Антонина В. Костић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет, Катедра за
неохеленске студије
antonina.kostic@fil.bg.ac.rs

Оригинални научни рад
УДК: 811.14'06'373.2
УДК: 371.3::811.14'06'243
DOI: 10.19090/MV.2022.13.207-232

ФОНЕТСКЕ ГРЕШКЕ И ХИПЕРКОРЕКЦИЈА ЛИЧНИХ ИМЕНА И ТОПОНИМА У МОДЕРНОМ ГРЧКОМ КАО СТРАНОМ ЈЕЗИКУ¹

АПСТРАКТ: У раду се истражују учестале фонетске и фонолошке грешке у писаној продукцији које праве студенти прве године неохеленских студија на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Реч је о студентима који по први пут долазе у додир са модерним грчким језиком и теже да достигну А1 ниво ЗЕОЈ-а током првог семестра основних студија. Испитују се грешке у писању личних имена и топонима приликом њиховог преношења из српског у модерни грчки језик. Рад садржи емпиријско истраживање, након којег се представљају и анализирају примећене и забележене фонетске и фонолошке грешке. Испитују се, такође, и појаве употребе графема из изворног језика и замењивање графема из грчког алфабета, док се посебан акценат ставља на феномен хиперкорекције. Резултати истраживања се тумаче у складу са сродним студијама и дају се предлози за будућа истраживања ове врсте, као и дидактичке импликације.

Кључне речи: фонологија, фонетика, хиперкорекција, модерни грчки као страни, изворни говорници српског језика.

PHONETIC ERRORS AND HYPERCORRECTION OF PERSONAL NAMES AND TOPONYMS IN MODERN GREEK AS A FOREIGN LANGUAGE

ABSTRACT: The paper investigates common phonetic and phonological errors in written production made by first-year students of Modern Greek studies at the Faculty of Philology, University of Belgrade. These students come into contact with the Modern Greek language for the first time and tend to reach the A1 level (CEFR) during the first semester of undergraduate studies. More specifically, errors noticed in writing personal names and toponyms transferred from Serbian to the Modern Greek language are examined. The paper

¹ Резултати овог истраживања представљени су на Међународном научном скупу „41st Annual Meeting of the Department of Linguistics”, одржаном од 13. до 15. маја 2021. године на Аристотеловом универзитету у Солуну, Грчка.

contains empirical research, after which phonetic and phonological errors in writing are presented and analyzed. Additionally, the paper presents the issues of the use of graphemes of the native language and the replacement of graphemes from the Greek alphabet, while the phenomenon of hypercorrection is especially examined. The results of the research are interpreted in accordance with related studies while providing suggestions for future research and didactic implications.

Key words: phonology, phonetics, hypercorrection, Modern Greek as foreign language, native speakers of Serbian language.

1. УВОД

Сваки језик има своје особености по питању гласова, будући да се положаји говорних органа могу комбиновати на различите начине па је, у теорији, број гласова који се могу произвести неограничен (Милетић 1960: 14). Тако се и фонеме² разликују у језицима и за сваки језик су од значаја друга дистинктивна обележја (ДО)³. Усвајање фонолошких особина једног језика је веома значајно како за правилну перцепцију тако и за продукцију. Упоредо са усвајањем језика уче се и одређена правила и сегменти фонологије, где се посебан акценат ставља на разлике између гласова (Subotić, Sredojević i dr. 2012: 35).

Постоје различита мишљења о томе до којих потешкоћа долази у ситуацији када је нови језик који се усваја сличан ономе који ученик већ познаје, а до којих у случају када је различит (Bhela 1999: 23). Тако одређени аутори истичу да се приликом усвајања новог језика јављају фонетске и фонолошке грешке, чији је најчешћи узрок сличност одређених гласова у J1 и J2, које ученик перципира као исте и не ствара нову фонетску категорију (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη et al. 2008: 162). Са друге стране, грешке до којих долази приликом продукције на страном језику могу бити изазване и хиперкорекцијом, која је део последњих фаза усвајања језика, а зависи од фонолошких структура циљног и изворног језика (Eckman et al. 2013: 261).

² Фонема се дефинише као „најмања сегментна јединица језика која нема значење” (Subotić, Sredojević i dr. 2012: 15) и као „скуп артикулационих и акустичких особина гласа битних за процес споразумевања” (Subotić, Sredojević i dr. 2012: 32).

³ Дистинктивна обележја су „она фонолошка обележја гласа (фонеме) по којој се једна/дата фонема разликује од друге, односно по којима дата фонема стоји у *фонолошкој опозицији* према некој другој фонемии” (Subotić, Sredojević i dr. 2012: 32).

2. УСВАЈАЊЕ ФОНОЛОШКИХ ОСОБИНА СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Говорници који нису систематично стицали знања из области фонетике и фонологије гласове страног језика обично усвајају кроз фонетски систем изворног, те стога у страном језику траже карактеристике које су значајне за тај изворни језик (Šestić 1981: 55). Тако Флеџ (Flege 1981: 452) наводи да и деца и одрасли модификују обрасце изворног језика, као и да фонолошки парови могу да служе као основа за усвајање другог или страног језика.

Ипак, како истичу поједини аутори, предвиђање захтевних сегмената не заснива се само на контрастивној анализи двају језика (Lado 1957, у Edwards, Zampini 2008: 1), већ се показало да на овај процес утиче мноштво фактора (Edwards, Zampini 2008: 1). У досадашњим истраживањима се одређени концепти истичу као релевантни за усвајање фонолошких особина страног језика. Један од најзначајнијих је *трансфер*, који је почео веома рано да се истражује⁴. То истраживање довело је до стварања одређених хипотеза, као што је хипотеза контрастивне анализе⁵ (Lado 1957).

Значајно је навести и концепт *фонолошке свести*, односно да ученик може имати развијену *фонолошку свест* на изворном језику, али то не значи нужно да ће исто знање поседовати и у случају другог или трећег језика (Durgunoğlu, Onëу 2002: 261). Узевши у обзир да грешке у изговору могу да створе фрустрацију код ученика, препоручује се да се идеја о постојању *фонолошке свести* истакне на самом почетку учења језика (Kenworthy 1987: 2). Она се наводи као веома значајна и у случају усвајања модерног грчког као страног језика (Λαμπροπούλου, Στόιτσιτς 2021: 672). Додатно, истраживачи тврде да што је већа *фонолошка свест* ученика, како о изворном тако и о страном језику, то ће ученици постићи већу тачност приликом усмене продукције (Huang, Lin, Su 2004: 77).

Новија истраживања домаћих аутора у овој области заснивају се већином на акустичкој анализи (Paunović 2002; Marković 2007). Тако, на пример, ауторка Стефановић, која се у свом раду бавила анализом грешака србофоних говорника у усменој продукцији на енглеском језику, долази до

⁴ Око 1950. године.

⁵ Хипотеза контрастивне анализе (енг. *Contrastive Analysis Hypothesis*) заснивала се на упоређивању двају језика и подучавању сегмената који су различити и – по мишљењу истраживача – тежи за усвајање (Edwards, Zampini 2008: 2).

закључка да су одређени сегменти језика подложнији интерференцији других језика, а посебно изворног, док до грешака у другим сегментима може доћи због претходно усвојеног знања или недостатака у усвојеном градиву (Stefanović 2010: 121).

3. ФОНЕТСКЕ И ФОНОЛОШКЕ ГРЕШКЕ ПРИЛИКОМ УСВАЈАЊА СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Сасвим је очекивано да приликом усвајања новог језика долази до многобројних грешака. Међутим, значајно је истаћи и разлику између грешака и омашки. До грешака долази због недостатка знања ученика, док се омашке дешавају јер ученик не уме да употреби стечено знање (Ellis 1997: 17). Кордер (Corder 1967: 168) тврди да се грешке ученика при усвајању J2 не морају посматрати само као проблематичне, већ могу помоћи у откривању стратегија учења које ученици користе.

Када је реч о фонетским грешкама, оне се појављују у говору или писању, али не представљају препреку у разумевању језичког садржаја. Најчешћи узрок оваквих грешака је сличност између одређеног гласа у J1 и J2, па стога ученик не ствара нову фонетску категорију, већ нови глас перципира као исти са оним из J1 (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη et al. 2008: 162). Како би се грешке овог типа исправиле неопходни су труд и снажна мотивација, па се предлаже да се њиховом исправљању приступи на вишим нивоима компетенције, будући да не стварају проблеме у комуникацији (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη et al. 2008: 162). Са друге стране, фонолошке грешке стварају проблеме у разумевању, будући да проистичу из погрешне употребе дистинктивних гласова (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη et al. 2008: 163).

Поједини аутори тврде да се фонетски системи реорганизују у складу са звуковима са којима особа долази у додир приликом усвајања J2, путем додавања нових фонетских категорија и модификације старих (Flege 1995: 242). Ипак – како Флец наводи – иако у одређеним случајевима долази до грешака у говору у случају гласова који су ближи постојећим гласовима у J1, па за њих није створена нова фонетска категорија, друга истраживања указују на грешке и по питању гласова потпуно другачијих од оних који постоје у изворном језику⁶ (Flege 1995: 242).

⁶ Истраживања у овој области спровели су Флец (Flege 1987), Пенг (Peng 1993) и Линдблом (Lindblom 1990).

Фонетске грешке могу прећи из усменог у писани текст, па се предлаже да се пажња најпре усмери на правилан изговор, а затим и на писање. Веома је значајно пажљиво исправљати грешке, како не би дошло до хиперкорекције. Тако се у случају учења модерног грчког језика примећује тенденција ученика да познат глас замени компликованијим (нпр. [θ] уместо [f])⁷ (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη et al. 2008: 172).

4. ХИПЕРКОРЕКЦИЈА ПРИЛИКОМ УСВАЈАЊА СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Хиперкорекција је термин који се користи у истраживањима језичких варијација и промена како би се описала примена лингвистичког облика ван његове уобичајене употребе, што као резултат често има грешку у продукцији (Eckman et al. 2013: 257). Како су навели истраживачи у ранијим студијама (Labov 1966, 1972; Wolfram 1991; Campbell 1998), хиперкорекција укључује свест говорника једног језика о језичким варијететима који имају другачији степен престижа. Говорник варијетета који се сматра мање престижним мења облике како би се уклопили у престижнију форму и тако долази до грешака (Janda, Auger 1992: 215)⁷. Волфрам (Wolfram 1991: 155) наводи да је извор хиперкорекције лингвистичка несигурност, док Ноулс (Knowles 1978: 86, у Eckman et al. 2013: 259) објашњава да је приликом хиперкорекције говорник забринут због свог говора, те стога тежи стандардном изговору.

Овај концепт се може применити и на учење другог или страног језика (Janda, Auger 1992: 215). Тако Одлин (Odling 1989: 38, у Eckman et al. 2013: 259) наводи да је хиперкорекција врста међујезичког утицаја, при коме ученик има изражену реакцију на неки утицај изворног језика. Додатно, Сигел (Siegel 2003: 200) изједначава хиперкорекцију са хипергенерализацијом при учењу другог језика. Међутим, са овим ауторима се не слажу Екман и сарадници (Eckman et al. 2013: 260), који наводе да грешке ученика нису изазване праћењем образаца изворног језика, него сасвим супротно. Када би користили ове обрасце до грешака овог типа не би

⁷ У свом раду који се тичао хиперкорекције у социолингвистици Лабов (Labov 1963, 1966) је хиперкорекцију поделио на две врсте – статистичку и структуралну. Статистичка хиперкорекција се дефинише и као квантитативна хиперкорекција (Janda, Auger 1992: 214), а резултат је стилске промене при којој говорник опонаша престижнију верзију језика, прекомерно употребљавајући одређене облике (Eckman et al. 2013: 258).

долазило, будући да грешке хиперкорекције проистичу из потребе ученика да продукује обрасце супротне оним који постоје у његовом изворном језику (Eckman et al. 2013: 260).

И други аутори се слажу са поставком о престижу језика, дајући објашњење да ученици сматрају да је престижније говорити страни језик⁸ као изворни говорник, док такође покушавају да не примењују правила свог изворног језика⁹ (John, Cardoso 2009: 262). Стога је значајно истаћи да – у складу са наведеним теоријама – ученици циљни језик сматрају престижнијим од изворног, па због тога долази до хиперкорекције у њиховој продукцији (Eckman et al. 2013: 260).

Када је реч о усвајању разлика у фонемама, истраживачи наводе да је хиперкорекција део последњих фаза усвајања језика, а зависи од фонолошких структура циљног и изворног језика (Eckman et al. 2013: 261). Ово касније појављивање феномена хиперкорекције је у складу са Мајоровим моделом онтогеније-филогеније¹⁰ (Мајор 2001) и проистиче из објашњења да је хиперкорекција нетачно проширивање употребе новостеченог знања о разликама. Због тога се хиперкорекција најчешће тиче последњег усвојеног контраста. Ученици у процесу усвајања новог знања осећају и лингвистичку несигурност и покушавају да избегну претходно направљене грешке (Eckman et al. 2013: 261).

⁸ Њихово истраживање тичало се енглеског језика.

⁹ Као што је неизговарање *h* у француском језику.

¹⁰ У складу са овим моделом, на самом почетку усвајања страног језика од одлучујућег значаја је трансфер, чији се утицај смањује у каснијим фазама. Истиче се, такође, и значај маркираности за трансфер (Edwards, Zampini 2008: 3).

5. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА И ИСТРАЖИВАЧКА ПИТАЊА

Истраживање је спроведено на Катедри за неохеленске студије Филолошког факултета Универзитета у Београду и за циљ је имало испитивање грешака приликом писања српских личних имена и топонима на модерном грчком језику. У истраживању су учествовали студенти прве године основних академских студија, који теже да у првом семестру достигну ниво А1 ЗЕОЈ-а. Први део истраживања обухватио је анализу састава у којима се појављују наведене грешке, а други се заснивао на анализи упитника. Упитник је креиран на основу најчешће примећених грешака у анализираним саставима и од испитаника је тражено да поједине примере личних имена и топонима пренесу из српског у модерни грчки језик. Идеја о овом раду настала је након препознавања великог броја грешака истог типа у саставима студената прве године неохеленских студија, који су по први пут дошли у контакт са модерним грчким језиком. Рад је покушао да одговори на следећа истраживачка питања:

1. Које су најчешће фонетске и фонолошке грешке у писаној продукцији које студенти неохеленистике праве у првој години студија?
2. Да ли су гласови модерног грчког језика који не постоје у српском језику захтевнији за усвајање од других, чији еквивалент постоји у српском?
3. Да ли су грешке фонолошке хиперкорекције присутне у свим анализираним саставима студената прве године неохеленских студија, који су по први пут дошли у контакт са модерним грчким језиком током студија?
4. Да ли претходни контакт са језиком позитивно утиче на смањење броја фонетских и фонолошких грешака у писаној продукцији на модерном грчком језику?
5. Да ли место консонанта у речи утиче на исправност његовог коришћења у писаној продукцији?

6. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У наставку ћемо представити најзанимљивије резултате спроведеног истраживања, добијене најпре анализом састава, а затим и упитника.

6.1. Анализа састава

У првом делу истраживања анализиран је 31 састав студената прве године неохеленских студија, у зимском семестру 2019/20. године. Анализирани састави били су део домаћих задатака на курсу „Практикум из неохеленистике 1”. Њихова тема био је опис себе и сопствене породице и били су дужине до осамдесет речи¹¹. Студенти су у саставима наводили имена чланова породице и својих родних градова, па су тада примећене грешке приликом преношења имена и топонима из српског у модерни грчки језик. Грешке овог типа примећене су у 15 од укупно 31 анализираног састава.

У истраживању смо, пре свега, евидентирали све фонетске и фонолошке грешке, а затим смо фокус ставили на хиперкорекцију консонаната. Примећене грешке тичале су се употребе графема из српског језика, као и хиперкорекције, како вокала тако и консонаната. Када је реч о вокалима, одређени број студената је бирао да име или топоним напише на сложенији начин (*ω* уместо *ο*, *η* уместо *ι* итд.¹²). У случају консонаната, забележена је тенденција студената да користе парњаке, односно гласове који су исти по месту изговора, али не постоје у српском језику. У табели која следи приказани су неки од примера.

¹¹ На курсу „Практикум из неохеленистике 1” у првом семестру основних студија од студената се тражи да пишу саставе обима око осамдесет речи. У току семестра су имали задатак да напишу саставе на пет тема, будући да је писана продукција саставни део завршног испита.

¹² До овога је долазило зато што се у српском језику вокали /o/ и /i/ могу написати само на један начин, док је у модерном грчком то могуће учинити на различите начине. Фонема /i/ се обележава трима графемама [ι/η/υ] и трима диграмима [ει/οι/υι], док се фонема /o/ обележава двама графемама [ο/ω] (Стојичић, Костић 2021: 336).

Употреба српских графема	δεκα <u>π</u> έντε ¹³ , δεκα <u>ε</u> εννία, <u>Λ</u> ούκα, <u>Δ</u> οδρήλα, Νυκα <u>ς</u> <u>Λ</u> ν, Β <u>ε</u> λικο Γκράντιστε, αδ <u>ε</u> λφός
Хиперкорекција вокала ¹⁴	Δωρ <u>ω</u> θέα, Μ <u>ω</u> ιλο, Καταρ <u>η</u> να, Μ <u>η</u> λωβαν, Τ <u>ω</u> μιςλαβ, Θε <u>ω</u> δώρα
Хиперкорекција консонаната ¹⁵	<u>Δ</u> ρά <u>α</u> να, <u>Δ</u> ρά <u>α</u> κана, <u>Δ</u> ρά <u>α</u> γανна, Ρά <u>δ</u> οβαν, Σλά <u>δ</u> γана, <u>Δ</u> ά <u>μ</u> υρ, <u>Δ</u> ού <u>σ</u> ιτса, <u>Δ</u> ο <u>μ</u> πротην, Ζβε <u>ζ</u> дара, Та <u>д</u> ει, Ζβε <u>з</u> дана, <u>Δ</u> ει <u>α</u> ν, Ρά <u>д</u> иτса, <u>Δ</u> ά <u>н</u> иτса, Ν <u>ε</u> на <u>д</u> , С <u>а</u> н <u>д</u> ра, <u>Г</u> о <u>р</u> дана, С <u>а</u> ре <u>γ</u> ε <u>υ</u> ο, Ζ <u>о</u> ра <u>ν</u> на, Β <u>ά</u> γ <u>ν</u> ια
Остале фонетске и фонолошке грешке ¹⁶	Ουρο <u>τ</u> σε <u>β</u> α <u>τ</u> с, <u>Ι</u> έ <u>л</u> ε <u>ν</u> α, <u>Γ</u> ε <u>ν</u> α, <u>Ν</u> τ <u>о</u> ύ <u>ρ</u> ο, <u>Β</u> ό <u>γ</u> ια <u>ν</u>

Табела 1. Категорије грешака у анализираним саставима

6.2. Анализа упитника

У другом делу истраживања учествовало је 40 студената прве године неохеленских студија. Од њих је тражено да транскрибују одређена лична имена и топониме са српског на модерни грчки језик, на начин за који сматрају да је најтачнији. Други део истраживања је спроведен како би се испитало да ли су примећене грешке заступљене код већег броја студената прве године студија, будући да се нису у свим саставима појављивале речи овог типа.¹⁷ Истраживање је било анонимно и спроведено је у новембру 2019. године, у папирној форми, у облику упитника који је дат студентима на почетку предавања. У табели која следи приказане су опште информације о испитаницима.

¹³ Подвучене су грешке или хиперкорекција у приказаним примерима.

¹⁴ Примећено је коришћење *ω* уместо *ο*, као и *η* уместо *ι*. Грчки еквиваленти ових имена би се писали *Δωροθέα*, *Κατερίνα*, *Θεοδώρα*, итд.

¹⁵ Примећено је коришћење /*ð*/ уместо /*d*/ и /*γ*/ уместо /*g*/, као и писање гемината *ν* /*n*/ и *λ* /*l*/, које је уобичајено у одређеним речима модерног грчког језика.

¹⁶ Примећено је коришћење /*ts*/ уместо /*s*/, које би се у модерни грчки пренело као /*s*/, /*i*/ уместо /*j*/, /*v*/ уместо /*b*/ и /*d*/ уместо /*dz*/ које би се у модерни грчки пренело као /*dz*/.

¹⁷ Одређени број студената је учествовао у оба дела истраживања.

Узраст	Контакт са језиком пре студија
18 – 25% (10 ¹⁸)	да – 20% (8)
19 – 42,5% (17)	
20 – 12,5% (5)	
21 – 5% (2)	
23 – 2,5% (1)	не – 80% (32)
29 – 2,5% (1)	
нису одговорили – 10% (4)	

Табела 2. Учесници у другом делу истраживања

Од испитаника који су навели да су у контакт са модерним грчким језиком по први пут дошли пре почетка студија, њих троје је живело у Грчкој. Троје је факултативно похађало наставу у оквиру средњег образовања, а једна особа је похађала приватне часове језика.

За упитник је одабрано десет личних имена и десет топонима. Неки термини су одабрани на основу примећених грешака у саставима, а други су одабрани због употребе гласова које смо сматрали проблематичним (као што су /d/ и /g/). У табелама које следе приказане су одабране речи и најчешћи начини њиховог транскрибовања. Као први наводимо најисправнији начин транскрипције и број испитаника који га је навео. У овом делу смо се усредредили на писање консонаната, без посебног издвајања хиперкорекције вокала. Нисмо се осврнули ни на граматичке грешке (налик на наставке за женски род), на писање мајускула и на правилно акцентовање.

Лична имена на српском језику	Транскрипција на модерном грчком језику	Број испитаника	Процент
Душица	Ντούσιτσα, Ντούσητσα	6	17,5%
/ð/ уместо /d/	Δούσιτσα / Δουσίτσα/ Δούσιτσα	30	75%
српске графеме и друге грешке	Δουσίττσα, Δούσιτσα	2	5%
друге грешке	Ντούσιτσα	1	2,5%
Ђорђе	Τζόρτζε	12	30%

¹⁸ Тачан број студената је наведен у загради.

ΦΟΝΗΤΣΚΕ ΓΡΕШКЕ И ХИПЕРКОРЕКЦИЈА ЛИЧНИХ ИМЕНА И ΤΟΠΟΝΙΜΑ ...

грчко име	Γιώργος	9	22,5%
/γ/ уместо /dz/	<u>Γ</u> ιώργε, Гиоргіе, Γεώργιε, Γεόργε, итд.	7	17,5%
/ð/ уместо /dz/	<u>Δ</u> γιόρδγιε, Δώρде, Δζόрдζε, Δζордз, Δγειόρδγιε итд.	10	25%
друге грешке	<u>Γ</u> ώργγος, Γωργγος	2	5%
Драгана	Ντράγκана	4	10%
/γ/ уместо /g/	Ντρά <u>γ</u> ана	5	12,5%
/ð/ уместо /d/	<u>Δ</u> ράγκана, Драγγάνα	4	10%
/ð/ уместо /d/ и /γ/ уместо /g/	<u>Δ</u> ράгана, Дράγανна	24	60%
српске графеме и друге грешке	<u>Д</u> ράγγана, <u>Д</u> ράгана, <u>Δ</u> ράгкана	3	7,5%
Горан	Гκόραν, Гкорάν	11	27,5%
/γ/ уместо /g/	<u>Γ</u> όραν, Гώραν	27	67,5%
грчко име	Γιόργος	1	2,5%
γγ уместо γк	<u>Γγ</u> όραν	1	2,5%
Јана	Γιάνα	12	30%
/i/ уместо /j/	<u>Υ</u> άнна, <u>Ι</u> άνα, <u>Υ</u> άνα итд.	9	22,5%
грчко име	Γιάννα	15	37,5%
грчко име	Ιωάννα	1	2,5%
српске графеме	<u>Ј</u> άна	1	2,5%
друге грешке	<u>Γ</u> ιωάнна, Άнна	3	5%
Предраг	Прέντραγк	4	10%
/ð/ уместо /d/ и /γ/ уместо /g/	Прέ <u>ð</u> ра <u>γ</u>	23	57,5%
/γ/ уместо /g/	Прέντρα <u>γ</u>	1	2,5%
/ð/ уместо /d/	Прέ <u>ð</u> рагк	6	15%
српске графеме и друге грешке	<u>Р</u> ре <u>ð</u> ра <u>γ</u> , Прé <u>ð</u> ра <u>к</u> , Прентра <u>г</u> к, Прентра <u>γ</u>	6	15%
Александра	Алеξάντρα	7	17,5%
грчко име	Αλεξάνδρα	23	57,5%
кσ уместо ξ	Але <u>к</u> σάνδρα	9	22,5%
друге грешке	Алеξ <u>ά</u> δ <u>ρ</u> α	1	2,5%
Бојан	Μπόγιαν	21	52,5%
/i/ уместо /j/	Μ <u>π</u> ο <u>ι</u> αν, Μ <u>π</u> ο <u>ι</u> αν, Μ <u>π</u> ο <u>ι</u> αν, Μ <u>π</u> ο <u>υ</u> αν	12	30%
/v/ уместо /b/	<u>В</u> όγιαν	1	2,5%
/v/ уместо /b/ и /i/	<u>В</u> ο <u>ι</u> αν, Βόηαν	4	10%

уместо /j/			
српске графеме и друге грешке	Μ <u>π</u> ώγιαν	1	2,5%
друге грешке	Μ <u>π</u> όγαν	1	2,5%
Јелена	Γιέ <u>λ</u> ενα, Γιέ <u>λ</u> ε <u>λ</u> ε <u>ν</u> α, Γιέ <u>λ</u> ε <u>ν</u> α	21	52,5%
/γ/ уместо /j/	Γ <u>έ</u> λ <u>ε</u> να	5	12,5%
/i/ уместо /j/	<u>Ι</u> ε <u>λ</u> έ <u>ν</u> η, <u>Ι</u> έ <u>λ</u> ε <u>ν</u> α, <u>Υ</u> έ <u>λ</u> ε <u>ν</u> α	4	10%
српске графеме	Г <u>ј</u> е <u>л</u> е <u>н</u> а, <u>Ј</u> е <u>л</u> е <u>н</u> ή, <u>Ј</u> е <u>л</u> έ <u>н</u> α	3	7,5%
грчка имена	Ε <u>λ</u> έ <u>ν</u> η, Έ <u>λ</u> ε <u>ν</u> α, Γ <u>ι</u> ω <u>ά</u> ν <u>ν</u> α, Ε <u>λ</u> έ <u>ν</u> ι	7	17,5%
Ксенија	Ξ <u>έ</u> ν <u>ι</u> για, ξ <u>έ</u> ν <u>ι</u> για	8	20%
грчко име	Ξ <u>έ</u> ν <u>ι</u> α, Ξ <u>έ</u> ν <u>ν</u> ι <u>α</u> , ξ <u>έ</u> ν <u>ι</u> α	21	52,5%
кs уместо ξ	<u>Κ</u> с <u>э</u> н <u>и</u> а, Кса <u>и</u> н <u>и</u> а, Кс <u>э</u> н <u>и</u> για	9	22,5%
друге грешке	Ξ <u>с</u> э <u>н</u> и <u>а</u> , <u>Х</u> э <u>н</u> и <u>а</u>	2	5%

Табела 3. Транскрипција личних имена

Топоними на српском језику	Транскрипција на модерном грчком језику	Број испитаника	Процент
Нови Сад	Νό <u>β</u> ι Σαν <u>τ</u>	4	10%
/ð/ уместо /d/	Νό <u>β</u> ι Σα <u>δ</u> , Νό <u>β</u> η Σα <u>δ</u> , Νό <u>β</u> υ Σα <u>δ</u> , Νό <u>β</u> η Σα <u>δ</u> ...	18	45%
превођење	Νέ <u>ο</u> Τ <u>ό</u> ρα, Νέ <u>ο</u> ς τ <u>ό</u> ρα, Νέ <u>ο</u> τ <u>ό</u> ρα, Νέ <u>ο</u> Σα <u>δ</u> , Ν <u>έ</u> α Σα <u>δ</u>	11	27,5%
друге грешке	Νό <u>β</u> ι <u>с</u> а <u>д</u>	2	5%
српске графеме и друге грешке	Νό <u>в</u> η Σ <u>άν</u> τ, <u>Н</u> éа Са <u>д</u> , Νό <u>в</u> ι Σ <u>άν</u> τ итд.	4	10%
¹⁹	/	1	2,5%
Звездара	Ζ <u>β</u> έ <u>з</u> η <u>τ</u> α <u>ρ</u> α	6	15%
/ð/ уместо /d/	Ζ <u>β</u> έ <u>з</u> η <u>τ</u> α <u>ρ</u> α, ζ <u>β</u> έ <u>з</u> η <u>τ</u> α <u>ρ</u> α, Ζ <u>β</u> έ <u>з</u> η <u>τ</u> α <u>ρ</u> α	28	70%
превођење	Α <u>σ</u> τέ <u>ρ</u> ια, Α <u>σ</u> τε <u>ρ</u> и <u>ά</u> ρ <u>α</u>	3	7,5%
друге грешке	Ζ <u>υ</u> έ <u>з</u> η <u>τ</u> α <u>ρ</u> α, <u>Σ</u> β <u>ε</u> с <u>д</u> á <u>ρ</u> α	3	7,5%
Обреновац	Ο <u>μ</u> π <u>ρ</u> έ <u>ν</u> ο <u>β</u> α <u>τ</u> ς	15	37,5%
тs уместо τs	Ο <u>μ</u> π <u>ρ</u> έ <u>н</u> ο <u>β</u> а <u>т</u> с	8	20%
/dz/ уместо /ts/	Ο <u>μ</u> π <u>ρ</u> έ <u>н</u> ο <u>β</u> а <u>т</u> ц	5	12,5%
/s/ уместо /ts/	Ο <u>μ</u> π <u>ρ</u> έ <u>н</u> ο <u>β</u> а <u>с</u>	2	5%
/v/ уместо /b/	Ο <u>β</u> р <u>э</u> н <u>о</u> β <u>а</u> т <u>с</u>	2	5%
/z/ уместо /ts/	Ο <u>μ</u> π <u>ρ</u> έ <u>н</u> ο <u>β</u> а <u>з</u> , Ο <u>μ</u> π <u>ρ</u> έ <u>н</u> ω <u>β</u> а <u>з</u>	2	5%

¹⁹ Испитаник није навео ниједан одговор.

ΦΟΝΗΤΣΚΕ ΓΡΕШКЕ И ХИПЕРКОРЕКЦИЈА ЛИЧНИХ ИМЕНА И ΤΟΠΟΝΙΜΑ ...

српске графеме	Ο <u>π</u> μπρένοβα <u>τ</u> <u>ζ</u> , Ο <u>β</u> ρένοβα <u>τ</u> <u>ς</u> итд.	5	12,5%
друге грешке	Ομπρένοβα <u>δ</u> <u>ζ</u>	1	2,5%
Дивчибаре	Ντίβτσι <u>μ</u> παρε, Ντύβτσι <u>μ</u> παρε, Ντήβτσι <u>μ</u> παρε	4	10%
/ð/ уместо /d/	<u>Δ</u> ίβτσι <u>μ</u> παρε, Δύβτσι <u>μ</u> παρε итд.	16	40%
/ð/ уместо /d/ и /dz/ уместо /ts/	<u>Δ</u> ηβ <u>τ</u> ζ <u>η</u> μ <u>π</u> άρε, Δίβ <u>τ</u> ζ <u>η</u> μ <u>π</u> αρε итд.	6	15%
/ð/ уместо /d/ и /v/ уместо /b/	<u>Δ</u> ιβ <u>τ</u> σι <u>β</u> άρε, Δειβ <u>τ</u> σι <u>β</u> άρε	3	7,5%
/dz/ уместо /ts/	Ντιβ <u>τ</u> ζ <u>η</u> μ <u>π</u> άρε	2	5%
/ð/ уместо /d/ и /s/ уместо /ts/	<u>Δ</u> ηβ <u>σ</u> η <u>μ</u> π <u>ά</u> ρε, Διβ <u>σ</u> η <u>μ</u> π <u>α</u> ρε	2	5%
српске графеме и друге грешке	<u>Δ</u> ηβ <u>τ</u> <u>ζ</u> ή <u>μ</u> παρε, <u>Δ</u> οί <u>υ</u> т <u>σ</u> и <u>β</u> αρε	2	5%
друге грешке	Δήβ <u>τ</u> σι <u>δ</u> αρε, <u>Δ</u> <u>ι</u> <u>υ</u> <u>ν</u> <u>α</u> δ <u>α</u> ρε итд.	5	12,5%
Горњи Милановац			
тс уместо τς	Гкóρ <u>ν</u> и Μίλ <u>α</u> ν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>σ</u>	1	2,5%
/γ/ уместо /g/	<u>Γ</u> óρ <u>ν</u> и Μιλ <u>ά</u> ν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u>	1	2,5%
/γ/ уместо /g/ и тс уместо τς	<u>Γ</u> óρ <u>ν</u> и Μιλ <u>α</u> ν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>σ</u> , Γορ <u>ν</u> οί Μιλ <u>ά</u> ν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> итд.	8	20%
/γ/ уместо /g/ и /dz/ уместо /ts/	<u>Γ</u> óρ <u>ν</u> и Μιλ <u>ά</u> ν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ζ</u> , Γóρ <u>ν</u> η Μή <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u>	3	7,5%
/γ/ уместо /g/, /dz/ уместо /ts/ и удвајање /i/	<u>Γ</u> óρ <u>ν</u> η <u>ι</u> Μη <u>λ</u> άν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u>	1	2,5%
удвајање /i/ и и тс уместо τς	Гкóρ <u>ν</u> и <u>ι</u> Μή <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>σ</u>	1	2,5%
/γ/ уместо /g/ и /s/ уместо /ts/	<u>Γ</u> óρ <u>ν</u> и Μιλ <u>ά</u> н <u>ο</u> β <u>α</u> ς	1	2,5%
/γ/ уместо /g/ и удвајање /i/	<u>Γ</u> óρ <u>ν</u> и Μιλ <u>ά</u> н <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> , Γóρ <u>ν</u> η Μιλ <u>α</u> н <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> итд.	6	15%
удвајање /i/	Гкóρ <u>ν</u> и <u>ι</u> Μύ <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> , Гкóρ <u>ν</u> и <u>ο</u> Μί <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> итд.	3	7,5%
/γ/ уместо /g/ и српске графеме	<u>Γ</u> óρ <u>ν</u> и Μί <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> ς, <u>Γ</u> ο <u>ν</u> и <u>ε</u> <u>ί</u> Μη <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u>	2	5%
превођење	Π <u>ά</u> н <u>ο</u> Μί <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> , Π <u>ι</u> ο Π <u>ά</u> н <u>ω</u> Μί <u>λ</u> αν <u>ο</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> , <u>Α</u> н <u>ω</u> Μη <u>λ</u> αν <u>ω</u> β <u>α</u> τ <u>ς</u> итд.	7	17,5%
друге грешке	Гóρ <u>ν</u> и <u>ι</u> Μη <u>λ</u> άν <u>ο</u> β <u>α</u> т <u>σ</u> , Гóρ <u>ν</u> η	4	10%

	Μιλλάνωβαζ итд.		
/ /		2	5%
Добротин	Ντόμπροτιν, Ντόμπροτειν итд.	6	15%
/ð/ уместо /d/	Δόμπροτιν, Δόμπροτην итд.	21	52,5%
/ð/ уместо /d/ и /ð/ уместо /b/	Δόδ <u>δ</u> ροτιν, Δόδ <u>δ</u> ροτηн итд.	5	12,5%
/ð/ уместо /d/ и /v/ уместо /b/	Δόβ <u>β</u> ροτιн, Δόβ <u>β</u> ροτοιн итд.	4	10%
превођење	Καλοτηн, Καλόζτιν	2	5%
српске графеме и друге грешке	Доβ <u>β</u> ρότοιн	1	2,5%
друге грешке	Διόп <u>р</u> ωτηн	1	2,5%
Приштина	Πρίσ <u>т</u> ина ²⁰ , Прύс <u>т</u> ина, Прήс <u>т</u> ина итд.	34	85%
/ps/ уместо /s/	Пр <u>п</u> штина	1	2,5%
ς уместо σ	Πρι <u>ς</u> τινά	1	2,5%
српске графеме	Пр <u>р</u> истина	1	2,5%
тс уместо ст	Πρι <u>т</u> σίна	1	2,5%
друге грешке	Πρηс <u>ч</u> τίна, Пріс <u>и</u> на	2	5%
Ужице	Ούζι <u>т</u> се, Ούζи <u>т</u> се	23	57,5%
/dz/ уместо /ts/	Ούζи <u>т</u> џе	3	7,5%
/ts/ уместо /z/	Ού <u>т</u> си <u>т</u> се	1	2,5%
/dz/ уместо /ts/ и /dz/ уместо /z/	Οу <u>т</u> џи <u>т</u> џе	1	2,5%
/s/ уместо /ts/	Οу <u>з</u> и <u>с</u> е	1	2,5%
/dz/ уместо /z/	Οу <u>т</u> џи <u>т</u> се	1	2,5%
српске графеме и друге грешке	Υζи <u>т</u> сé, Υζи <u>т</u> џе, У <u>з</u> и <u>т</u> се, У <u>з</u> и <u>с</u> е	10	25%
Врање	Βρά <u>н</u> иε	31	77,5%
/n/ уместо /ɲ/	Βρά <u>н</u> џе, Βρά <u>н</u> аи	5	12,5%
/j/ уместо /ɲ/	Βρά <u>н</u> џџе, Βρά <u>н</u> ηγε	2	5%
друге грешке	Βρά <u>н</u> γιε, Βρά <u>к</u> γιε	2	5%
Аранђеловац	Άρανџε <u>л</u> οβαџ	6	15%
тс уместо тџ	Άρανџε <u>л</u> οβαџ <u>т</u>	7	17,5%
/dz/ уместо /ts/	Άρανџε <u>л</u> οβαџџ	4	10%
/ð/ уместо /dz/	Аранџε <u>л</u> οβαџџ, Аранџи <u>л</u> οβαџџ, Аранџи <u>л</u> οβαџџ...	6	15%

²⁰ На овај начин топоним пише 25 испитаника.

/ð/ уместо /dz/ и τσ уместо τς	Αραν <u>δ</u> ζελοβα <u>τσ</u> , Αραν <u>δι</u> έλοβα <u>τσ</u>	4	10%
/j/ уместо /dz/	Αραν <u>γ</u> έλοβα <u>τς</u> , Αραν <u>γ</u> ιέλοβα <u>τς</u> ...	3	7,5%
/j/ уместо /dz/ и τσ уместо τς	Αραν <u>γ</u> ελοβα <u>τσ</u> , Αραν <u>γ</u> ιελόβα <u>τσ</u>	2	5%
/g/ уместо /dz/	Αρα <u>γγ</u> έλοβα <u>τς</u> , Αρα <u>γγ</u> έλοβα <u>τς</u>	2	5%
/d/ уместо /dz/	Αραν <u>τ</u> έλοβα <u>τς</u>	1	2,5%
/ts/ уместо /dz/	Αραν <u>τσ</u> έλοβα <u>τς</u>	1	2,5%
српске графеме и друге грешке	Αρα <u>Ν</u> ελοβα <u>σ</u>	1	2,5%
друге грешке	Αραν <u>ζ</u> έλο <u>να</u> τς, Αραν <u>γ</u> έλοβα <u>ζτ</u>	2	5%
/ /	/ /	1	2,5%

Табела 4. Транскрипција топонима

Хиперкорекција је најчешће примећена у случају гласова /d/ и /g/, који су у грчки преношени као /ð/ и /γ/. У табели која следи издвојени су неки од најчешће примећених примера хиперкорекције, у складу са употребљеним гласовима.

Глас	Термин и транскрипција	Број испитаника	Процент испитаника
/d/ → /ð/	Душица – Δου <u>σ</u> ιτσα, Δου <u>σ</u> ίτσα, Δου <u>σ</u> ισα	31 34	77,5% 85%
	Предраг – Π <u>ρ</u> έ <u>δ</u> ρα <u>γ</u>	29	72,5%
	Драгана – Δ <u>ρ</u> ά <u>γ</u> α <u>να</u> , Δ <u>ρ</u> ά <u>γ</u> α <u>να</u> , Δ <u>ρ</u> ά <u>γ</u> κα <u>να</u>	27 31	67,5% 77,5%
	Нови Сад – Ν <u>ό</u> β <u>ι</u> Σα <u>δ</u>	32	80%
	Звездара – Ζ <u>β</u> έ <u>ζ</u> δ <u>α</u> ρα	29	72,5%
	Дивчибаре – Δ <u>ι</u> β <u>τ</u> σι <u>μ</u> πα <u>ρε</u>		
	Добротин – Δ <u>ό</u> μ <u>π</u> ρο <u>τι</u> ν		
	/g/ → /γ/	Предраг – Π <u>ρ</u> έ <u>δ</u> ρα <u>γ</u>	28
Драгана – Δ <u>ρ</u> ά <u>γ</u> α <u>να</u>		30	75%
Горан – Γ <u>ό</u> ρα <u>ν</u>		27	67,5%
Горњи Милановац – Γ <u>ό</u> ρ <u>ν</u> <u>ι</u> Μ <u>ι</u> λ <u>ά</u> νο <u>βα</u> τς		25	62,5%
/dz/ → /γ/		Ђорђе – Γ <u>ι</u> ώ <u>ρ</u> γε, Γ <u>ε</u> ώ <u>ρ</u> γε	11
	/dz/ → /ð/	Ђорђе – Δ <u>γ</u> ι <u>ώ</u> ρ <u>δ</u> γε, Δ <u>ό</u> ρ <u>δ</u> e	10
Αραν <u>η</u> ε <u>λο</u> ва <u>τς</u> – Αραν <u>δ</u> έ <u>λο</u> βα <u>τς</u>		10	25%

/b/ → /ð/	Обреновац – Ο <u>δ</u> ρένοβατς	3	7,5%
	Добротин – Δό <u>δ</u> ροτιν	5	12,5%
/ts/ → /dz/	Обреновац – Ο <u>μ</u> πρένοβα <u>τς</u>	7	17,5%
	Горњи Милановац – Γόρ <u>ν</u> ι	5	12,5%
	Μιλάνοβα <u>τς</u>	7	17,5%
	Аранђеловац – Αραν <u>τς</u> ελοβα <u>τς</u>	6	15%
	Ужице – Ού <u>ζ</u> ι <u>τς</u> ε		
/z/ → /dz/	Ужице – Ού <u>τς</u> ι <u>τς</u> ε	2	5%

Табела 5. Хиперкорекција

Осим хиперкорекције, примећено је и коришћење српских графема, као и дословно превођење топонима. Неки од примера приказани су у следећој табели.

Употреба српских графема	Превोђење
Драгана – Δρά <u>γ</u> κανα	Нови Сад – Νέο Τώρα, Νέος τώρα, Νέω τώρα, Νέο Σαδ, Νέα Σαδ
Предраг – Πρε <u>ν</u> τρα <u>γ</u> κ	Звездара – Α <u>σ</u> τέρια, Α <u>σ</u> τεριάρα
Бојан – Μ <u>π</u> ώ <u>γ</u> ιαν	Горњи Милановац – Πάνο Μίλανοβατς, Πιο Πάνω Μίλανοβατς, Άνω Μηλανοβατς
Јелена – Γ <u>ј</u> ε <u>л</u> ε <u>ν</u> α, <u>Ј</u> ε <u>л</u> ε <u>ν</u> ή, <u>Ј</u> ε <u>л</u> έ <u>ν</u> α	Добротин – Κα <u>л</u> ο <u>τ</u> η <u>ν</u> , Κα <u>л</u> ό <u>σ</u> τ <u>ι</u> ν
Нови Сад – Νό <u>υ</u> η Σάν <u>τ</u> , <u>Н</u> έα <u>С</u> α <u>д</u> , Νό <u>υ</u> ι Σάν <u>τ</u>	
Обреновац – Ο <u>π</u> μ <u>ρ</u> ε <u>ν</u> ο <u>β</u> α <u>τς</u> Z, Ο <u>δ</u> ρέ <u>ν</u> ο <u>β</u> α <u>τς</u>	
Дивчибаре – <u>Д</u> η <u>β</u> т <u>З</u> ή <u>μ</u> п <u>α</u> ре, <u>Д</u> ο <u>ί</u> υ <u>т</u> с <u>и</u> β <u>α</u> ре	

Табела 6. Употреба српских графема и превођење

Још један од циљева нашег истраживања био је да се испита да ли је до хиперкорекције ређе долазило у случају испитаника који су пре студија дошли у контакт са модерним грчким језиком. У табели која следи приказани су њихови одговори, у складу са врстом контакта са језиком.

	живот у Грчкој	бр.	факултативна настава	бр.	приватни часови	бр.
Употреба српских графема	Νόγη Σαντ	1/3 ²¹	Ύζιτσε	1/3	/	
Хиперкорекција консонаната	Αραντζελοβατζ	1/3	Δούσιτσα,	3/3	Δζόρζε	1/2
	Γιέλεγνα	1/3	Δράγана...	3/3	Γιώργε	1/2
	Γιέλλενα	1/3	Γόραν,	3/3	Прέδραгк,	2/2
	Ζβέζδара	2/3	Прέδραг...	1/3	Ζβέздара	1/2
	Ντιβτζимпаре	1/3	Ομπρένοβατз		Δράγана,	2/2
	Γιώργε, Γόραν,	1/3			Δούσιτσα,	1/2
	Ντράγана	1/3			Δόμπροтин	1/2
	Прένтраг	2/3			Δίβτσιμпаре	
Остале фонетске и фонолошке грешке	Μήλανοβαζт	1/3			Ксένια	1/2
	Αραγγελοβαζт	1/3				
	Βόιαν	1/3				
	Ντόμροтин	1/3				
	Ντούσιζа	1/3		/		
	Ομπρένοβαζ	1/3				
	Ούζειζτε	1/3				
	Αρατζέλοβατз	1/3				
	Αραγγέλοβατз					
Αραγγελοβατз						

Табела 7. Одговори испитаника са претходним знањем грчког језика

Последњи циљ нашег истраживања било је утврђивање утицаја положаја одређеног консонанта на тачност његове употребе и евентуалну појаву хиперкорекције. Због тога смо анализирали одговоре испитаника који су се тицали гласова код којих је најчешће примећена хиперкорекција – /d/ и /g/. Показало се да постоји мало већи проценат хиперкорекције наведених гласова у случају када се они налазе у средини речи, у односу на почетак или крај. Ипак, сматрамо да ово одступање није у довољној мери изражено за доношење општијих закључака. Примери су приказани у Табели 8.

²¹ Троје испитаника је живело у Грчкој, троје је похађало факултативну наставу и двоје приватне часове. Први број представља број испитаника који су навели одређени одговор.

Глас	Термин	Број испитаника	Процент испитаника
/d/ → /ð/ на почетку речи	Душица – Δούσιτσα, Δουσίτσα,	31	77,5%
	Δούσιστα	29	72,5%
	Драгана – Δράγана, Δράγγана,	32	80%
	Δράγκана	29	72,5%
	Дивчибаре – Δίβτσιπаре Добротин – Δόμπротин		
/d/ → /ð/ у средини речи	Предраг – Прѣд ^д раγ	34	85%
	Звездара – Ζβέζ ^д ара	31	77,5%
/d/ → /ð/ на крају речи	Нови Сад – Νόβι Са ^д	27	67,5%
/g/ → /γ/ на почетку речи	Горан – Γόραν	27	67,5%
	Горњи Милановац – Γόρνι Μιλάνοβατς	25	62,5%
	Драгана – Δράγана	30	75%
/g/ → /γ/ у средини речи	Предраг – Прѣд ^д раγ	28	70%
/g/ → /γ/ на крају речи			

Табела 8. Положај /d/ и /g/ и хиперкорекција

7. ДИСКУСИЈА И ДИДАКТИЧКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

Наше истраживање имало је за циљ да испита и сажето представи фонетске и фонолошке грешке у писаној продукцији србофоних ученика модерног грчког језика, са посебним освртом на феномен хиперкорекције консонаната. Са друге стране, приликом анализе резултата упитника хиперкорекција је примећена у далеко већој мери. Наиме, одређене грешке појавиле су се у чак 80% анализираних упитника. Овај податак нам потврђује заступљеност овог типа хиперкорекције и значај његовог испитивања.

Ранија истраживања у овој области истицала су захтевност усвајања непознатих гласова модерног грчког језика – тако Ревитијаду (2007: 11) наводи да изворни говорници турског језика често наводе /g/ и /d/ уместо /γ/ и /ð/. Сличну претпоставку износе и Ламбропулу и Стојичић (2021: 672), који истичу да би и за србофоне говорнике ово били захтевни гласови. Наше истраживање показало је да се најчешће фонолошке грешке у писаној

продукцији студената прве године неохеленских студија тичу хиперкорекције управо поменутих гласова (/d/ и /g/), док се може приметити и хиперкорекција у случају вокала, као и коришћење графема изворног језика. У складу са тиме, можемо потврдити да су за испитане студенте гласови модерног грчког језика који не постоје у српском језику захтевнији за усвајање од других, чији еквиваленти постоје у српском. Тако потврђујемо тврдњу да хиперкорекција долази као завршни стадијум усвајања гласова, будући да се показало да су их испитаници усвојили, а затим користили дате гласове и тамо где не би требало.

Истичемо, такође, да су испитаници имали потешкоћа и са другим фонетским и фонолошким сегментима. Наиме, одређени студенти су користили графеме или вокалске и консонантске диграме који се не појављују у модерном грчком језику, или се појављују на другачији начин. Тако наводе диграм γγ на почетку речи, диграм τσ на крају речи, консонант ς на почетку речи, диграм κς (који се у модерном грчком језику ретко користи) или пишу диграм ευ погрешним редоследом – υε. Мишљења смо да би се грешке овог типа појављивале у далеко мањој мери на вишим годинама студија. Мора се узети у обзир да су студенти тек почели да пишу на модерном грчком језику у тренутку спровођења истраживања, па је и даље постојала несигурност у вези са правилима, као и недостатак праксе.

Настојећи да примене тек усвојена правила, студенти су се на различите начине сналазили – па су тако удвајали вокал /i/ у покушају да транскрибују српско /r/. Такође, испоставило се да су делимично усвојили правила о коришћењу консонанта /r/, па га користе ради транскрипције српског /r/, чак и у случају када у одређеној речи он нема то акустичко својство. Додатно, одређени испитаници уместо транскрипције бирају да напишу грчка имена која су приближна наведеним српским, или да преведу топониме – показујући на овај начин напредак своје комуникативне компетенције.

Један од циљева нашег истраживања био је да испитамо да ли претходни контакт са модерним грчким језиком позитивно утиче на смањење броја фонетских и фонолошких грешака у писаној продукцији. У истраживању је учествовало осам испитаника који су имали претходни додир са језиком, али не у истој мери и на исти начин. Тако се показало да су се у већини анализираних упитника испитаника који су имали претходно знање модерног грчког језика појавиле сличне грешке, као и код осталих испитаних студената. Сматрамо да се овај сегмент може додатно истражити у неким

будућим студијама, зато што се због малог броја испитаника не могу извести општији закључци.

Последње истраживачко питање тицало се места консонанта и утицаја на исправност његовог коришћења у писаној продукцији. Показало се да је нешто већи проценат хиперкорекције примећен у случају консонаната који се налазе у средини речи. Ипак, ова разлика није била довољна за извођење неког општијег закључка, већ сматрамо да би требало и ово питање додатно истражити у некој будућој студији.

Будући да је наше истраживање испитивало усвајање фонолошких карактеристика код студената прве године неохеленских студија који су по први пут дошли у контакт са модерним грчким језиком сматрамо да у овом, почетном периоду, још увек нису у потпуности модификоване старе и оформљене нове фонетске категорије, што је – како Флеџ (Flege 1995: 242) наводи – кључно приликом усвајања језика. Стога смо имали прилику да испитамо на који начин студенти иницијално перципирају овај језик и који гласови су захтевнији за усвајање приликом почетних фаза учења.

У складу са наведеном литературом, сматрамо да примећена хиперкорекција потиче из перцепције о престижу страног језика, будући да студенти усвајају одређене карактеристичне гласове, који нису присутни у њиховом Ј1 (John, Cardoso 2009: 262). Узевши у обзир да се у ранијим истраживањима (Костић, 2018; Стојичић, 2013; Стојићић, Gogas, 2012) показало да студенти неохеленистике поседују и интринзичку и инструменталну мотивацију, као и да уз грчки језик и Грчку најчешће наводе позитивне одреднице, можемо да претпоставимо да и изговор гласова грчког језика који не постоје у српском сматрају престижним. Акцент на првим часовима језика управо јесте на усвајању нових гласова, па студенти, у покушају да избегну грешке, праве друге, изазване хиперкорекцијом.

Наша анализа усредредила се на одређене сегменте, али сматрамо да би прикупљени материјал могао да буде додатно рашчлањен, уз исцрпнију анализу хиперкорекције вокала, других фонетских и фонолошких грешака, као и акцентовања.

У складу са наведеним резултатима верујемо да би у почетним фазама наставе модерног грчког као страног језика било сврсисходно обратити пажњу на представљене сегменте, уз посебан фокус на спорне консонанте. Ово би се могло учинити детаљнијом анализом гласова модерног грчког језика, уз компарацију са српским фонолошким системом. Осим примера који се појављују у приручницима, у настави би се, такође, могли користити и

аутентични материјали у којима се на овом, почетном стадијуму, наводе и српска лична имена и топоними, како би студенти имали јаснију идеју о могућој транскрипцији. Додатно, посебна пажња може да се усмери на фонолошке парове, као и на преношење гласова из усмене у писану продукцију.

8. ЗАКЉУЧНА ЗАПАЖАЊА

Резултати нашег истраживања показали су да се у саставима студената прве године неохеленских студија у почетним фазама усвајања језика појављују одређене фонолошке и фонетске грешке, док се посебно истиче појава хиперкорекције консонаната. У складу са тиме, може се закључити да су сегменти новог језика, који не постоје у изворном, изузетно захтевни за усвајање и да у процесу реорганизације фонетских категорија често долази до погрешне перцепције и продукције.

Ипак, сматрамо да би, након веће изложености језику у току студија, многе од ових грешака ишчезле. Мишљења смо да би у неким будућим студијама било корисно испитати које грешке овог типа се појављују у продукцији студената на вишим годинама студија, па упоредити добијене резултате са резултатима овог истраживања. Сматрамо да је важно да предавачи стекну увид у посебно захтевне фонетске и фонолошке категорије и развију стратегију у отклањању грешака у раним фазама усвајања језика, како не би дошло до њихове фосилизације.

ЛИТЕРАТУРА

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α., Μητσιάκη, Μ., Βλέτση, Ε. (2008). Φωνητικά, φωνολογικά και μορφολογικά θέματα για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, στο *Οδηγός επιμόρφωσης 'Διαπολιτισμική εκπαίδευση και αγωγή. Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο (Γυμνάσιο)'* (Θεσσαλονίκη): 159–176. [Anastasiádē-Sumeōnídē, Α., Mētsiákē, Μ., Vlētēs, Ε. (2008). Fōnētiká, fōnologiká kai morfologiká thémata gia tē didaskalía tēs ellēnikēs ōs deúterēs glōssas, sto *Odēgós epimórfōsēs 'Diapolitismikē ekpaideusē kai agōgē. Ēntaxē paidiōn palinnostoudoúdon kai allodapōn sto skholeío (Gumnásio)'* (Thessaloníkē): 159–176].
- Bhela, B. (1999). Native language interference in learning a second language: Exploratory case studies of native language interference with target

- language usage. *International Education Journal* 1 (1): 22–31. Приступљено 15. 11. 2021. URL <<https://bit.ly/36DTx5L>>.
- Campbell, L. (1998). *Historical linguistics: An introduction*. Cambridge: The MIT Press.
- Corder, S. (1967). The significance of learner's errors. *IRAL-International Review of Applied Linguistics in Language Teaching* 5 (1–4):161–170.
- Corder, S. (1973). *Introducing Applied Linguistics*. London: Penguin.
- Durgunoğlu, A., Öney, B. (2002). Phonological awareness in literacy development: It's not only for children. *Scientific Studies of Reading* 6: 245–266.
- Eckman, F., Iverson, G., Song, J. (2013). The role of hypercorrection in the acquisition of L2 phonemic contrasts. *Second language research* 29 (3): 257–283. Приступљено 8. 1. 2022. URL <<https://doi.org/10.1177/0267658312467029>>.
- Edwards, J., Zampini, M. (Eds.). (2008). *Phonology and second language acquisition* (Vol. 36). Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Ellis, R. (1997). *Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Flege, J. (1981). The phonological basis of foreign accent: A hypothesis. *Tesol Quarterly* 15 (4): 443–455. Приступљено 12. 11. 2021. URL <<https://bit.ly/3uiB4cT>>.
- Flege, J. E. (1987). A critical period for learning to pronounce foreign languages?. *Applied linguistics* 8 (2): 162–177. Приступљено 12. 11. 2021. URL <<https://bit.ly/34nytnr>>.
- Flege, J. (1995). Second language speech learning: Theory, findings, and problems, in *Speech perception and linguistic experience: Issues in cross-language research* 92, ed. W. Strange (Timonium, MD: York Press): 233–277. Приступљено 15. 11. 2021. URL <<https://bit.ly/3J0yoVz>>.
- Huang, C., Lin, C., Su, B. (2004). The effects of phonological awareness training on technological university students' phonics and vocabulary knowledge. *Journal of National Taipei Teachers College* 17: 59–90. Приступљено 10. 11. 2021. URL <<https://bit.ly/3Gkd5MA>>.
- Janda, R., Auger, J. (1992). Quantitative evidence, qualitative hypercorrection, sociolinguistic variables – and French speakers' 'eadhaches with English h/Ø. *Language and Communication* 12: 195–236. Приступљено 21. 1. 2022. URL <<https://bit.ly/3Hmqfdk>>.
- John, P., Cardoso, W. (2009). Francophone ESL learners' difficulties with English/h, in *New Sounds 2007: Proceedings of the Fifth International Symposium on the Acquisition of Second Language Speech* (Florianópolis:

- Federal University of Santa Catarina): 259–273. Πρυστυπλῆνο 20. 1. 2022. URL <<https://bit.ly/3gcUDv5>>.
- Kenworthy, J. (1987). *Teaching English pronunciation*. G.B.: Longman.
- Knowles, G. (1978). The nature of phonological variables, in *Sociolinguistic patterns in British English*, ed. P. Trudgill (London: Edward Arnold): 80–90.
- Κοστίη, Α. (2018). „Βυνη σε κω Γρκ υ απσυ” – στυδιωα ο μωτιβωτιωι, στερεοτυπιμω ι προδρασυδωμω προ υχῆυω μωδερνωγ γρτκωγ ωζυκω. *Προυμενηνω λινγυιστυκω* 19: 29–140. Πρυστυπλῆνο 21. 1. 2022. URL: <<https://bit.ly/3KsC83C>>. [Kostić, A. (2018). „Buni se kao Grk u apsu” – studija o motivaciji, stereotipima i predrasudama pri učenju modernog grčkog jezika. *Primenjena lingvistika* 19: 29–140. Πρυστυπλῆνο 21. 1. 2022. URL: <<https://bit.ly/3KsC83C>>].
- Labov, W. (1963) The social motivation of a sound change. *Word* 19: 273–309.
- Labov, W. (1966). *The social stratification of English in New York City*. Washington, DC: The Center for Applied Linguistics.
- Labov, W. (1972). *Sociolinguistic patterns*. Philadelphia, PA: The University of Pennsylvania Press.
- Λωμπροποῦλω, Μ., Στωϊτιτς, Β. (2021). <δ> ἠ <ντ>; <θ> ἠ <τ>; <γ> ἠ <γκ>; Συστημωτικῆ λῆθη κωτῆ την εκμῆθηση του ορθωγραφικωῦ συστήμωτος της ελληνικῆς γλωσσωσ απῶ σερβῶφωνωσ φοιτητῆς, in *Proceedings of the ICGL14* (Patras: University of Patras): 671–683. [Lampropoulou, M., Stojić, V. (2021). <d> ῆ <nt>; <th> ῆ <t>; <g> ῆ <gk>? Sustematikῆ lῆthῆ katῆ tῆn ekmathῆsῆ tou orthografikow sustematos tῆs ellῆnikῆs glῶssas apῶ servῶphῆnous phoitῆtῆs, in *Proceedings of the ICGL14* (Patras: University of Patras): 671–683].
- Lado, R. (1957). *Linguistics Across Cultures*. Ann Arbor, Michigan: The University of Michigan Press.
- Lindblom, B. (1990). Explaining phonetic variation: A sketch of the H&H theory, in *Speech production and speech modelling* (Dordrecht: Springer): 403–439.
- Major, R. (2001). *Foreign accent: The ontogeny and phylogeny of second language phonology*. London: Routledge.
- Marković, M. (2007). *Kontrastivna analiza akustičkih i artikulacionih karakteristika vokalskih sistema engleskog i srpskog jezika*. Neobjavljena doktorska disertacija: Novi Sad, Filozofski fakultet.

- Милетић, Б. (1960). *Основи фонетике српског језика*. Београд: Научна књига. [Miletić, B. (1960). *Osnovi fonetike srpskog jezika*. Beograd: Naučna knjiga].
- Odlin, T. (1989). *Language transfer: Cross-linguistic influence in language learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Paunović, T. (2002). *Fonetsko-fonološka interferencija srpskog jezika u percepciji i produkciji engleskih vokala*. Neobjavljena doktorska disertacija: Univerzitet u Nišu, Filozofski fakultet.
- Peng, S. (1993). Cross-language influence on the production of Mandarin /f/ and /x/ and Taiwanese /h/ by native speakers of Taiwanese Amoy. *Phonetica*, 50 (4): 245–260.
- Ρεβυθιάδου, Α., Τζακόστα, Μ. (2007). *Η φωνολογία στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας*. Εκδόσεις Πατάκης. [Revuthiádou, A. Tzakósta, M. (2007). *Ē fōnología stē didaskalía tēs ellēnikēs ōs xēnēs glōssas*. Ekdóseis Patákēs].
- Siegel, J. (2003). Social context, in *The handbook of second language acquisition*, ed. C. Doughty and M. Long (Malden, MA: Blackwell): 178–223. Приступљено 12. 1. 2022. URL <<https://bit.ly/3s6VZNo>>.
- Stefanović, S. (2010). Some sources and types of common errors in serbian learner’s oral presentations in English. *Nasleđe* 15(2): 115–122.
- Stojičić, V., Gogas, Th. (2012). From ‘public sphere’ to the ‘Crowd symbols’. How Serbian students of Greek Language perceive Greek culture, in: *Approaches and Methods in Second and Foreign Language Teaching* (Sarajevo: IBU Publications): 545–552.
- Стојичић, В. (2013). Грчка (ни)је само сунце и море, у: *Језици и културе у времену и простору*, II/1, ур. С. Гудурић, М. Стефановић (Нови Сад: Филозофски факултет): 453–460. Приступљено 5. 2. 2022. URL <<https://bit.ly/3GEHUMi>>. [Stojičić, V. (2013). Grčka (ni)je samo sunce i more, u: *Jezici i kulture u vremenu i prostoru*, II/1, ur. S. Gudurić, M. Stefanović (Novi Sad: Filozofski fakultet): 453–460. Pristupljeno: 5. 2. 2022. URL: <https://bit.ly/3GEHUMi>]
- Стојичић, В., Костић, А. (2021). Улога приручника у развијању фонолошке компетенције код србофоних говорника модерног грчког као страног језика. *Књижевност и језик* 68 (2): 331–342. Приступљено 5. 2. 2022. URL <<https://bit.ly/3uzTgyD>>. [Stojičić, V., Kostić, A. (2021). Uloga priručnika u razvijanju fonološke kompetencije kod srbofonih govornika

- modernog grčkog kao stranog jezika. *Književnost i jezik* 68 (2): 331–342. Pristupljeno 5. 2. 2022. URL: <<https://bit.ly/3uzTgyD>>].
- Subotić, Lj., Sredojević, D., Bjelaković, I. (2012). *Fonetika i fonologija: ortoepska i ortografska norma standardnog srpskog jezika*. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Šestić, L. (1981). *Engleski glasovi [p, t, k] u poređenju s odgovarajućim srpskohrvatskim glasovima*. Sarajevo: OOUR Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Wolfram, W. (1991). *Dialects and American English*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Antonina Kostić
 University of Belgrade
 Faculty of Philology
 Department of Modern Greek Studies

PHONETIC ERRORS AND HYPERCORRECTION OF PERSONAL NAMES AND
 TOPONYMS IN MODERN GREEK AS A FOREIGN LANGUAGE

Summary

The paper investigates common phonetic and phonological errors in written production made by first-year students of Modern Greek studies at the Faculty of Philology, University of Belgrade. These students come into contact with the Modern Greek language for the first time and tend to reach the A1 level (CEFR) during the first semester of undergraduate studies. More specifically, errors noticed in writing personal names and toponyms, transferred from Serbian to the Modern Greek language are examined. The paper contains empirical research, after which phonetic and phonological errors in writing are presented and analyzed. The results of the research have shown that the most common errors were the hypercorrection of /d/ and /g/ and the hypercorrection of certain vowels. Accordingly, it can be concluded that segments of the new language, which do not exist in the native one, are extremely demanding to adopt and that in the process of the reorganization of phonetic categories there can be mistakes in both perception and production. Furthermore, the former contact with the language, before the beginning of undergraduate studies, has not shown a significant correlation with the reduction of errors, having in mind that almost all participants have shown a similar level of phonological competence. Additionally, no significant correlation was found between the position of a consonant in a word and the frequency of its hypercorrection. According to former studies, we can hypothesize that the high percentage of the noticed hypercorrection stems from a perception of the prestige of a foreign language, while also being influenced by linguistic insecurity and the attempt to avoid mistakes made earlier. The results of this study give an opportunity to the foreign language teacher to understand the ways in which students perceive and produce certain phonological segments, giving them the possibility to create strategies for their reduction.

Key words: phonology, phonetics, hypercorrection, Modern Greek as foreign language, native speakers of the Serbian language.

Примљено: 12. 2. 2022.
Прихваћено: 20. 4. 2022.